

Slovensko gledišče.

Tajniško poročilo „Slovenskega dramatičnega društva“ za prošlo sezono nam nudi sledeče podatke:

Uprizorilo se je četvero slovanskih oper („Evgenij Onjegin“, „Dalibor“, „Prodana nevesta“, in „Peter Svačić“) ter slovanska opereta „Amaconke“; dramskih slovanskih del smo imeli 13: „Karikature“ (poljska), „Vstajenje“ (ruska po francoski dramati-zaciji), „Lepa Lida“, „Pravljica o Krišpinčku“, „Mor-ska deklica“ in „V tujem zraku“ (češke), „Legijo-narji“, „Kralj na Betajnovi“, „Rokovnjači“, „Deseti brat“, „Divji lovec“, „V Ljubljano jo dajmo!“ in „Svoji k svojim!“ (slovenske). Skupaj se je torej v minoli sezoni uprizorilo 17 slovanskih del, med temi 7 dramskih novitet in 2 operni noviteti; skupaj 9 slovanskih novosti.

Poleg teh slovanskih del smo imeli še 27 tujih, in sicer 2 francoski (1 nova) in 2 novi italijanski operi ter 1 novo nemško opereto („Afričanka“ in „Nema iz Portici“; „Otello“ in „Boheme“ ter „Cigan baron“), dalje 5 francoskih iger („Dobri prijatelji“, „Njegova hišna“, „Madame Sans-gêne“, „Anatolov dvojniki“ in „Monna Vanna“); 12 nemških iger („Kralj Harlekin“, „Pepelka“, „Snegulčica“, „Mlinar in nje-gova hči“, „Dom“, „Marija Stuart“, „Podkriževalci“, „Krojač Fips“, „Lumpacij Vagabund“, „Od stopnje do stopnje“, „V medenih dneh“ in „Brat Martin“); 1 italijansko („Jeftejeva hči“) ter 3 angleške („Pot okoli zemlje“, „Sever proti jugu“ in „Novi klovn“). Med temi 26 tujimi deli je bilo 13 novitet.

Vsega skupaj se je uprizorilo 44 del (= 17 slo-vanskih in 26 tujih), med njimi pa je bilo 22 novitet (= 9 slovanskih in 13 tujih). Poprečno se je torej igralo vsak mesec tekom šestmesečne sezone po 7 raznih dramskih in opernih del, oziroma smo imeli vsak mesec 3-4 dramske in operne novosti.

Angažiranih je bilo vseh moči 53, mej temi 19 članov za dramo in deloma za opereto ter 8 za opero in opereto. Zbor šteje 24 članov.

Tajnik g. dr. Novak je poudarjal tudi sledeče: „V bodoče moramo bolj skrbeti, da pridemo v deželno gledišče do onih pravic, katere smemo zahtevati. V deželno gledišče se nam reže tanjši in slabši kruh, nego Nemcem. 15 odstotkov Nemcev ima v deželno gledališče več igralnih dni, nego 80 odstotkov Slovencev! Temu se mora storiti konec, za to ni odloga. Ta krivica se mora popraviti, ker se druga ne more zadostno: Že pri stavbi gledišča so nas prikrajšali naši narodni nasprotniki. Gledišče, ki bi moralo biti pristopno za širše kroge, je zidano tako, da imajo prostora v njem le boljše krogi, za širše občinstvo je pa v njem veliko premalo pro-stora. Gledali so pač na nemške sodeželane, ne pa na slovenske potrebe.“

Računski zaključek nam kaže, da je skupni denarni promet pretekle sezone presegel

vsoto 200.000 K; znašal je namreč 203.466 K 62 v., in se razdeli na posamezne naslove tako -le: Do-hodki: V blagajnici 1. aprila 1903 — 648 K 37 v, subvencija dežele 12.000—, subvencija mestna, in sicer redna 12.000—, izredna 14.000—, naobrazba in pouk 600—, „Glediško društvo“ 761—, članarina 400—, lože 6.600—, abonement 4575·46, dnevni dohodek predstav 33.205·57, povračilo na davku in zavarovalnini, obresti 380·87, prodani zvezki „Talijske“ 35·68, razni dohodki 3086·36, prehodni dohodki 13.400—; vkup 101.733 K 31 v. Stroškov je bilo za opero 14.719—, dramo 20.023—, zbor 7883·50, naobrazbo in pouk 185—, za lože 6600—, dnevni stroški predstav 18.545·78, repertoire 4666—, deko-racije 516·76, garderoba 1403·78, zavarovalnina, davek in obresti 1761·81, rekviziti 39·60, razno 4362·49, prehodni stroški 13.400—, dolg 6632—, v blagajnici 31. marca 1904 — 996·59; vkup 101.733 K 31 v. Vsaka predstava je imela povprek 210 K dnevnega prebitka.

Konrad Črnologar.

Dne 8. aprila t. l. je umrl v Šmariji na Dolenj-skem ondotni učitelj in c. kr. konservator Konrad Črnologar. Rojen je bil v Višnji Gori l. 1860. kot sin nadgozdarja na Tauffrerjevi grajščini, kot najmlajši od štirih bratov, katerih najstarejši je že pel novo

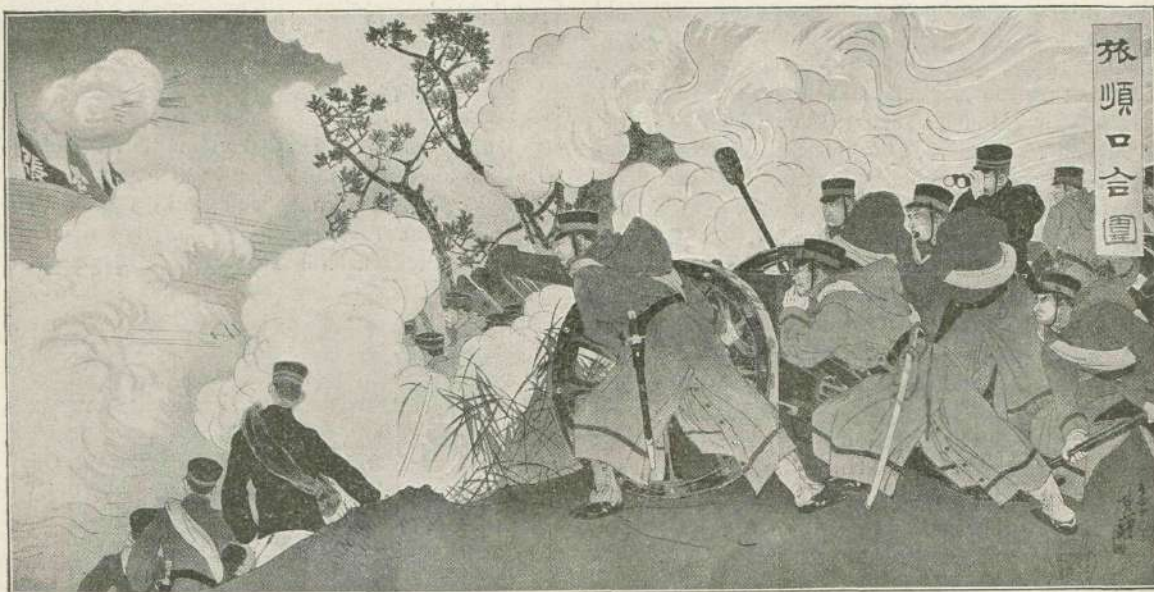
Konrad Črnologar.

mašo, ko je bil Konrad še mlad. Razmere očetu niso dopustile, da bi bil dal še druge sinove v Ljubljano v šolo, in tako se je moral Konrad zadovoljiti z dvema razredoma v Višnji Gori. Pa tudi ni kazal posebnega veselja za višje šole, tembolj pa ga je že takrat za-

nimalo staro zidovje razvalin višnjegorskega gradu in drugih grajščin, ki jih je bližnja okolica višnjegorska precej bogata. Ko je bilo vendarle treba stopiti na lastne noge, se je napotil v Ljubljano in se učil knjigoveštva. Pa zopet bolj kot to mu je ugajalo risanje in slikanje različnih oblik. Predstojniki so zapazili njegovo nadarjenost in sprožili misel, naj bi šel študirat. Gmotne razmere so sicer precej ovirale ta korak, vendar je vstopil Črnologar na ljubljansko učiteljske in ga, boreč se za vsakdanji kruh, dovršil l. 1883.

Skrita in zanimivosti polna zemlja dolenska ga je vabila kot rojenega Dolenjca k sebi nazaj. Nastopil je svojo prvo službo Podgaborom in ostal tam štiri leta. Zatiški samostan in različni arhivi po ondrotnih gradovih so našli v njem pridnega preiskovavca. Vse, kar je bilo starega, je znal preiskati, preceniti in

sta bila velika prijatelja, saj je Rutar kot priden zgodovinar komaj našel pridnejšega in vestnejšega preiskovavca srednjeveških in prazgodovinskih starin kot je bil ravno Črnologar. Mnogo je pomagal tudi preiskovavcu Pečniku pri njegovem delu. Ravno zadnje velikonočne počitnice je porabil za izdelovanje natančnega zemljevida, ki naj bi kazal prazgodovinska izkopališča kranjske dežele. Delo ga je stalo precej časa in napora, o čemer je sam tožil. Mnogo je tudi mislil na to, kako bi spisal zgodovino šmarske fare. Ker pa je bil arhiv v Zatični in je bil tam z drugo biblioteko vred uničen, je mogel gradivo le počasi nabirati, kar je naletel tuintam v odlomkih. Po smrti nadučitelja Boršnika je moral sam prevzeti začasno vodstvo. Upal je, da mu na odločilnem mestu pripoznajo njegove zasluge in da mu podele mesto nadučitelja. A varal se je. Dobri prijatelji so

JAPONSKO TOPNIŠTVO.

PO JAPONSKEM IZVIRNIKU,

ogledati. Začel je poročati v nemško izvestje muzejskega društva. L. 1887. je bil definitivno nastavljen v Št. Vidu pri Zatični. Tu je imel zopet priliko nabirati stare knjige, ki so bile nekdanj zašle med ljudi iz samostana, in stikati po gradovih. Dunajska centralna komisija ga je imenovala za konservatorja tega okraja. Že tu je začel misliti na večje delo „Zgodovina zatiškega samostana“, vedel pa je, da je za to treba veliko truda in časa, kar pa njemu niso dopuščale stanovske dolžnosti. Štiri leta pozneje so ga premestili v Šmarje. Bližnje barje, Blagajev grad Boštanj, katerega knjižnico je natančno pregledal, Magdalenska gora in različne kapelice in stare cerkve v okolici so ga vabile na obiske, in pregledoval jih je, kadarkoli je utegnil. Z ranjnim prof. S. Rutarjem

ga počrnili, in Črnologar je ostal — učitelj. To mu je zagrenilo bivanje v Šmariji.

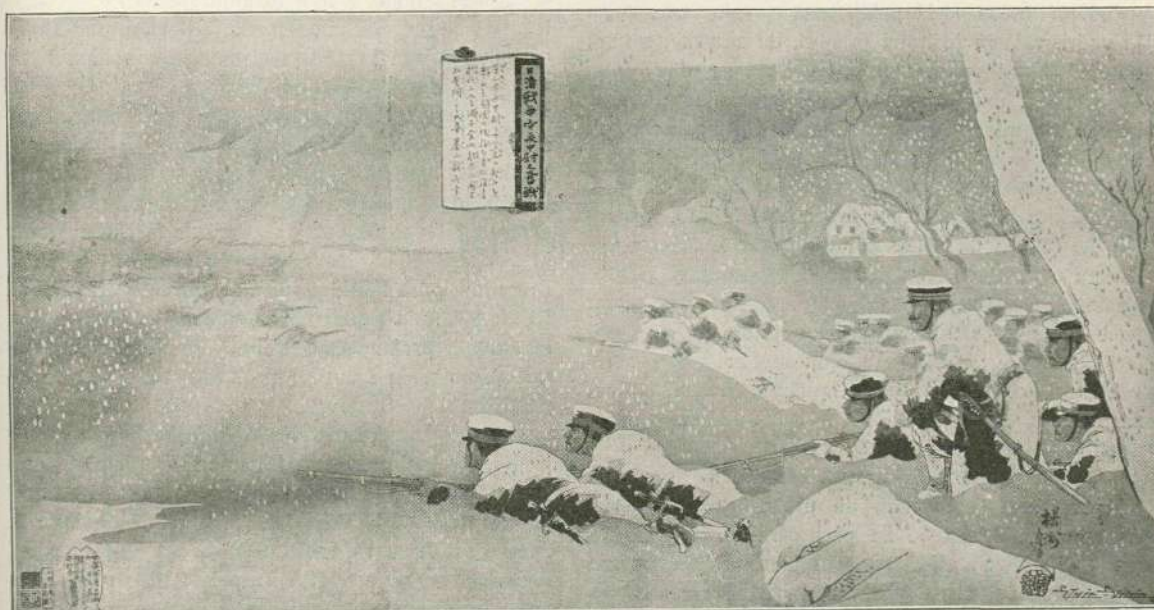
Pred velikonočjo je bil imenovan za konservatorja črnomaljskega okraja. Takoj o praznikih se je odpeljal g'edat tri stare cerkve. V tej svoji službi je bil Črnologar izredno vnet in točen. Potrudil se je v najvišje hribe, če je bilo treba. Na potu čez Gorjance se je prehladil. Nestalno aprilovo pomladansko vreme ga je zmotilo, in prišel je domov — bolan. Zbolel je za vratico. Tudi zdravniška pomoč ga ni mogla rešiti. V petek po velikonoči okoli poldne je umrl. Zapustil je vdovo s tremi hčerkami. Že v 43. letu je torej moral z življenjem plačati svojo vnetost za delo, ki ga je najbolj veselilo. Njegov pogreb je kazal, da je imel mnogo tovarišev še pri

življenju, da pa je imel tudi mnogo prijateljev. — Črnologar je bil blaga, mirna duša. Vestno je izpolnjeval svojo stanovsko dolžnost in kazal pri pouku veliko živahnost, da je zbujaal zanimanje za predmet. Skoro ves čas, kar mu ga je ostalo, je porabil za delo. Pogosto je poudarjal, da je edini učitelj-konservator v Avstriji, in to je mogel poudarjati s ponosom, kajti na tem polju je bil doma. Potrudil se je med kmete in ni mu ušlo izlepa kaj važnega iz rok, dasi kmetje tudi ne dajo radi starih znamenitosti iz hiše. Bil je tih in molčeč. Mislil je mnogo; marsikaj več bi bil storil, in morda bi bil začel pisati zgodovino Šmarija, Višnje Gore in Zatične — saj poznal jo je temeljito — ko bi mu bil dopustil čas. In ravno to ga je spravilo včasih v nevoljo in si je rajši počil pri čaši vina, ker je videl, da je vse zastoj. Pri ljudeh in pri šolski mladini je bil pri-

sedaj gotov in tudi že v bron vlit. Delo je to domačega umetnika Ivana Zajca; delo, ki bode delalo čast ne samo umetnikovemu imenu, temveč vsemu narodu slovenskemu. Odbor je želel spomenik postaviti že letos in odkriti ga ob vsesokolski slavnosti; onemogočeno mu je pa to vsled nedostajanja sredstev. Za postavljanje spomenika potreba je namreč še najmanj 25.000 K. Dokler se ta vsota ne zbere, bo moral spomenik shranjen ostati v cesarski livarni na Dunaju.“

Slavistika. Kako napreduje znanstveno slavistično slovstvo, nam dobro dokazuje „Věstnik slovanske filologie a starožitnosti“. Iz njega posnemamo, da je izšlo l. 1900. in 1901. sledeče število slavističnih znanstvenih del:

JAPONSKE PREDNJE STRAŽE V BOJU.

PO JAPONSKEM IZVIRNIKU.

ljubljen, v družbo pa ni zahajal. Bil je rad sam in je mislil na svoje črteže, na stare cerkve, arhive, gradove in na to, kaj nam še v tem oziru manjka. Ž njim smo izgubili vestnega konservatorja in marljivega preiskovavca. Bodi mu blag spomin! J. L.

Prešernov spomenik v Ljubljani, katerega so nameravali odkriti ob stoletnici pesnikovega rojstva, se je zakasnil. Spomeniški odbor javlja:

„Doneski za spomenik so prihajali tako počasi, da je odbor leta 1900. šele mogel razpisati natečaj za najboljši osnutek ter — računajoč z nadaljnimi zbirkami — oddati izvršitev spomenika. Le-ta je

	1900.	1901.
Listi, bibliografije, gradivo za zgodovino in jezikoslovje	152	225
jezikoslovje	356	413
zgodovina književnosti	340	923
narodopis	829	785
starožitnosti	242	282
baltijsko jezikoslovje	40	50
L. 1900. je bilo torej vseh del 1959, l. 1901. pa že 2678.		

„Manes“ v Zagrebu. Češko umetniško društvo „Manes“ razstavi še ta mesec okolo 150 slik in kipov v zagrebškem umetniškem paviljonu.